

15. Симпозијум о крмном биљу Републике Србије

**„Производња крмног биља: изазови
и перспективе у 21. веку“**

Национални научни скуп са међународним учешћем

Зборник апстраката

Крушевац, 26-27. септембар

2024. године

15. Симпозијум о крном биљу Републике Србије

*„Производња крмог биља: изазови и перспективе у
21. веку“*

Национални научни скуп са међународним учешћем

Зборник апстраката

Крушевац, 26-27. септембар 2024. године

Издавач

Институт за крмно биље, Крушевац
Друштво за крмно биље Републике Србије, Крушевац

Уредници

Др Јасмина Радовић, др Снежана Анђелковић, др Јасмина Миленковић,
др Снежана Бабић, др Мирјана Петровић

Штампа

Сору studio, Крушевац

Тираж

50 комада

ISBN

ISBN-978-86-82165-04-0

Зборник је штампан уз финансијску помоћ
Министарства науке, технолошког развоја и иновација

Физиолошки и биохемијски одговори енглеског љуља на водни дефицит: Процена потенцијала за оплемењивање нових сорти отпорних на сушу

Младен Пријовић¹, Дејан Соколовић¹, Снежана Бабић¹, Владимир Зорнић¹, Недељко Рацић¹,
Ђорђе Лазаревић¹, Анета Сабовљевић²

¹Институт за крмно биље Крушевац, 37251 Глободер, Србија

²Универзитет у Београду, Биолошки факултет, Институт за ботанику и ботаничку башта,
Таковска 43, 11000 Београд, Србија

Контакт особа: mladen.prijovic@ikbks.com

Апстракт: У светлу глобалних климатских промена, обезбеђивање довољне количине хране постаје све већи изазов. Узгајање високоприносних и на стрес отпорних сорти крмног биља и житарица кључ је успешне и одрживе сточарске производње. Енглески љуљ (*Lolium perenne* L.), због својих бројних корисних особина, представља једну од најважнијих вишегодишњих крмних трава умереног климата, чинећи основу многих ливада и пашњака. Како се ови системи не заливају, енглески љуљ је све више изложен дуготрајним сушама током године, посебно у летњим месецима. Стога постоји хитна потреба за побољшањем његове толеранције на сушу и одрживости у умерено-континенталном климату, нарочито на травњацима са све чешћим дефицитом воде (Bothe, 2018). Једна од стратегија је унапређење физиолошких и биохемијских особина код нових сорти кроз различите процесе оплемењивања, без значајног нарушавања нутритивне вредности и прилагодљивости испашаи. Да би се то постигло, потребно је прво детаљно испитати све факторе адаптације и аклиматизације на сушу, који би се могли користити као критеријуми за унапређење толеранције на сушу код будућег оплемењивачког материјала а затим идентификовати и њихову молекуларну основу, што је циљ овог истраживања. Испитивање варијабилности енглеског љуља на водни дефицит спроведено је на одабраним генотиповима из атлантског (сорта Shandon) и умерено-континенталног климата (сорта К-11 и експериментална оплемењивачка популација) у фази вегетативног раста. Експеримент је спроведен у полуконтролисаним условима са дефинисаним нивоима наводњавања (контрола и три нивоа редукованог заливања) у пластичним цевима (90x75 mm) са песком као супстратом, како би се пратиле и морфолошке карактеристике корена. Током трајања експеримента праћени су параметри стреса суше као што су водни потенцијал и температура листова, као и проводљивост стома. По завршетку експеримента, извршена су морфометријска мерења корена и изданака уз прикупљање узорака за биохемијске и молекуларне анализе. Кључне биохемијске анализе обухватиле су активност антиоксидативних ензима, ниво водорастворљивих шећера, слободног пролина, као и маркера стреса, малондиалдехида (MDA) и водоник-пероксида (H₂O₂). У оквиру молекуларних испитивања, планирана је анализа експресије гена за пролин и аквапорине, значајних канала за транспорт воде у биљним ћелијама.

Као што се могло очекивати, продуктивност енглеског љуља била је значајно смањена у условима водног дефицита. Ипак, прелиминарни резултати су показали да је експериментална оплемењивачка популација имала највећи потенцијал за толеранцију на сушу, остваривши најбољи принос у условима редукованог заливања. С друге стране, сорта К-11, иако је имала ниже маркере оксидативног стреса и бољу осмотску регулацију, није надмашила експерименталну популацију по приносу у условима максималног смањења воде. Важно размотрити све ове факторе пре почетка процеса оплемењивања како би будуће сорте могле бити прилагођене све екстремнијим условима суше.

Кључне речи: Енглески љуљ, водни дефицит, суша, оплемењивање

Литература

Bothe, A., Westermeier, P., Wosnitza, A., Willner, E., Schum, A., Dehmer, K. J., & Hartmann, S. (2018): Drought tolerance in perennial ryegrass (*Lolium perenne* L.) as assessed by two contrasting phenotyping systems. *Journal of Agronomy and Crop Science*, 204(4): 375-389.

Захвалница

Истраживања су финансирана од стране Министарства науке, технолошког развоја и иновација, број уговора: 451-03-66/2024-03/200217

Табела 1. Сумарни приказ приноса и маркера оксидативног стреса за различите популације енглеског љуља у зависности од степена наводњавања

Сорта	Наводњавање	Принос	МДА	H ₂ O ₂
К-11	К	4.03	39.9	29.1
	P1	2.95	52.0	37.5
	P2	2.86	49.0	38.7
	P3	2.30	51.5	35.3
Експер. популација	К	3.92	61.5	33.9
	P1	3.27	71.8	36.3
	P2	2.99	88.5	39.4
	P3	2.92	76.3	41.3
Shandon	К	4.13	57.8	32.3
	P1	2.96	63.6	31.1
	P2	2.73	62.3	33.6
	P3	2.18	75.2	43.8
Сорта				
	$\bar{X}K-11$	3.04 ^{ab}	48.1 ^u	35.2 ^b
	$\bar{X}Eкc.non.$	3.27 ^a	74.5 ^a	37.7 ^a
	$\bar{X}Shandon$	3.00 ^b	64.7 ^b	35.2 ^b
Наводњавање				
	$\bar{X}K$	4.03 ^a	53.0 ^u	31.8 ^a
	$\bar{X}P1$	3.06 ^b	62.5 ^b	34.0 ^u
	$\bar{X}P2$	2.85 ^b	66.6 ^a	37.2 ^b
	$\bar{X}P3$	2.47 ^u	69.7 ^a	40.2 ^a

К – 100% пољског водног капацитета; P1 – 70% пољског водног капацитета; P1 – 50% пољског водног капацитета; P1 – 30% пољског водног капацитета. МДА-малондиалдехид; H₂O₂- водоник пероксид.